

Internationale culturele samenwerking in tijden van en post COVID-19 *Behoeften van de culturele sector en aanbevelingen.*

De gevolgen van de coronapandemie voor internationale culturele samenwerking zijn desastreus. Tentoonstellingen over de grens, internationale tournees, festivals met internationale programmering en met buitenlandse gasten werden vanaf februari dit jaar verschoven, geannuleerd en/of gedigitaliseerd. Begin van de zomer leek er nog een lichtpunt: “*We concentreren ons op samenwerking met en binnen Europa*”. Dat pakte anders uit. Met als gevolg dat fysieke internationale samenwerking volledig in de pauzestand is gegaan en voorlopig zal blijven. De vooruitzichten zijn somber. Weinig makers en producenten verwachten dat deze samenwerking in 2021 weer opgestart gaat worden.

De gevolgen hiervan zijn zorgwekkend en hebben grote gevolgen voor de culturele sector, voor de rol die de sector levert aan de positie en reputatie van Nederland in het buitenland en voor de bijdrage die cultuur levert aan de ontwikkelingsdoelen.

Neem internationale culturele samenwerking mee als specifiek aandachtspunt

Vanuit de kant van de overheid blijft het stil en lijkt internationale samenwerking en uitwisseling weinig prioriteit te hebben. Dit terwijl de uitvoering van het Internationaal Cultuurbeleid 2021-2024 nog voor de start in al in gevaar komt.

Digitaal werken is een alternatief, maar geen vervanging van het fysieke

Gelukkig zat de sector in de tussentijd niet stil: makers en producenten ontwikkelden de afgelopen maanden alternatieve scenario's, producten en diensten en creëerden nieuwe kansen. Met virtuele toepassingen kwamen alsnog internationale samenwerkingen tot stand en kon een digitaal een wereldwijd publiek bereikt worden. Ook in het lokale werd het internationale gezocht en gevonden.

Maar hoe veerkrachtig en bewonderenswaardig de culturele sector zich hiermee ook opstelde en hoezeer deze initiatieven op sommige punten nieuwe inzichten en innovatieve praktijken opleverden, deze alternatieven zijn geen volwaardige alternatief voor fysieke internationale samenwerking.

De fysieke internationale uitwisseling is en blijft voor de culturele sector van artistiek, financieel en maatschappelijk vitaal belang.

Artistiek: het gemis aan culturele samenwerking heeft op artistiek niveau grote gevolgen. Coproducties, uitwisselingen en internationale programmering bieden inspiratie, kennisvergroting en toegang tot kunst en cultuur van hoog niveau. Jong talent, maar ook mid-careers, missen een internationaal podium en kunnen daardoor geen internationaal netwerk opbouwen.

Financieel: Voor een deel van de makers en producenten leveren de inkomsten vanuit internationale tournees en evenementen een aanzienlijke bijdrage aan de exploitatie. Het betreft hier niet alleen de grote gerenommeerde gezelschappen maar ook kleinere productiekernen. Door in het buitenland te exposeren of op te treden worden nieuwe markten aangeboord. Een eerste succes in het buitenland is vaak een springplank naar een groter bereik. Voor de internationale culturele festivals en internationale podia is fysieke uitwisseling de levensader.

Maatschappelijk: cultuur is grenzeloos, dit is een van de uitgangspunten van het cultuurbeleid 2021-2024: "Internationale uitwisseling is bij cultuur net zo vanzelfsprekend als in de wetenschap. Ze draagt bij aan een open blik op de wereld, de ontwikkeling van talent en rijkdom van geest." Die open blik is in tijden van gesloten grenzen en een versterking van het hij-zij gevoel van cruciaal belang.

Behoeftepeiling van de sector

DutchCulture consulteerde de sector door middel van interviews, enquête, webinar en een reeks rondetafelgesprekken. Deze consultatie (*Internationale culturele samenwerking in pauzestand of stroomversnelling*) leverde onder mee de volgende noodzakelijke acties op:

- Onderzoek naar verdienmodellen voor digitale en/of hybride vormen van presentatie
- Onderzoek naar streamingsdiensten en andere digitale platforms, bij voorkeur in samenwerking met internationale partners.
- Onderzoek naar en monitoren van de gevolgen van de stilstand in internationale samenwerking op lange termijn.
- Beter inzicht in en afstemming van internationale protocollen. Elk land hanteert zijn eigen protocol, in de praktijk levert dit onwerkbaar situaties op. Hierop zou - in ieder geval op Europees niveau - meer overeenstemming in moeten komen.

- Coronaproof contracten. De onvoorspelbaarheid van het oplaaien van het virus en de lokale brandhaarden vragen veel van de flexibiliteit van de sector. En daarmee ook van de opgestelde contracten. Hoe maak je gezamenlijke afspraken over wie wanneer mag cancelen en hoeveel er vervolgens wel of niet uitbetaald gaat worden? Zogenaamde “international standards” lijken nog ver weg. Ook hierover is gesprek op Europees niveau noodzakelijk.
- Garantstellingen. Ook als- ten gevolge de afzwakking van de pandemie - internationale samenwerking weer opgestart kan worden lijken de activiteiten vooralsnog onverzekerbaar. Een garantstelling van de overheid zou zeer behulpzaam zijn bij het weer kunnen afsluiten van verzekeringen. Hiermee kunnen samenwerkingen weer worden opgestart.

Kortom: het perspectief van internationale samenwerking moet een integraal onderdeel vormen van overheidsmaatregelen op de korte termijn, moet meegenomen worden als specifiek aandachtspunt binnen de door de het Rijk gefinancierde fieldlabs en moet op de agenda's van de betrokken ministers blijven staan, ook op overleg met de Europese collega's.

DutchCu
| ture
|

Centre for
international
cooperation

|

Bijlage Deelnemerslijst

|

Geconsulteerde makers en producenten

Bijlage bij Internationale Culturele samenwerking in tijden van en post Covid-19

Interviews

Valentijn Bijvanck	De Marres
Job Rietvelt	Festival Boulevard
Johan Gijsen	Le Guess who
Cees van't Hullenaar	IDFA
Richard van der Laken	What Design Can Do
Robert Meijerink	Eurosonic
Brigitte van der Sande	Other Futures
Olaf van Winde	Today's art
Harmen van der Hoek	Club Guy & Roni
Rachel Feuchtwang	Schweigman &
Willemijn Maas	Nederlandse Danstheater
Bas van Drooge	Cappella Amsterdam

Deelnemers Break Out sessies

Nicole Donkers	-
Ronald Keizer	Blip Agency
Jason Gwen	Foundation ARNHEMS Work
Robert Kloos	Consulaat New York
Anna Azernikova	-
Flora van Regteren Altena	Ministerie OCW
Albert Verhaar	Europeana
Kristin de Groot	Dansateliers
Eline Kersten	-
Ilse Peeman	Kwatta
Kas van Baasbank	Baasbank & Vos
Janina Pigaht	Boekman Stichting
Annemarie van Vliet	Codarts Hogeschool voor de Kunsten
Floor Cornelissen	-
Brendan Jan Walsh	Classical Music Rave
Ellen Blom	-
Kim Bouvy	Het Nieuwe Instituut
Caroline in 't Veld	Inner circle Almere
Yolanda Ezendam	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Mirjam Zegers	ArtEZ University of the Arts
Akane Luiken	Letterenfonds
Ingrid Degraeve	Taalunie

DutchCu | ture

Centre for
international
cooperation

Lene ter Haar
Sophie van Doornmalen
Maaïke Koeten
Kirsten Krans
Liesbeth Kok
Yoni Vermeire
Adriek van
Nieuwenhuijzen

Ministerie BZ
Ministerie BZ
-
RUG
Slagwerk Den Haag
Dries Verhoeven
IDFA

Deelnemers Webinar 2 september

Heleen Rouw	Cinekid
Valentijn Byvanck	Marres
Richard van de Laken	What Design Can Do
Lidy Ettema	Residenties in Utrecht
Willemijn Maas	Nederlandse Danstheater
Jimmy-Pierre de Graaf	Nicole Beutler Projects, Ulrike Quade Company & Silbersee
Levien Rouw	Anne Frank Stichting
Linda Thoen	Ticketing Group
Saskia Lous	Other futures
Iris Daalder	NAPK
Willemijn Lamp	Read My World
Sies Vrasdonk	Stichting Los Zand
Sonja Heimann	World Music Forum NL
Hester Van der Werff	Learning Hub Friesland
Margot Dijkgraaf	
Anneliek Sijbrandij	Verbier Art Summit
Maggy Voorsluys Gomez	Studio for Art, Communication & Design
Steve Austen	Felix Meritis connecting cultures/MBA ECHC/Erasmus+
Rachel Feuchtwang	Schweigman&
Carin Rustema	ArtEZ University of the Arts
Miki Dai	Floating Feather
Annemarie van Vliet	Codarts Hogeschool voor de Kunsten
Janina Pigaht	Boekman Stichting
Olaf Boswijk	Valley of the Possible
Marten van Harten	Cross Culture Solutions
Maarten Verhoef	Orkater
Guido Winkler	Stichting EST art foundation (EST)
Henri Mathon	-
Yolande Melsert	Ambassade NL in Jakarta
Myriam Sahraoui	ZINA platform